

Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Protocol dalla radunonza da vischnaunca

dils 17 da mars 2017

allas 20.00 uras ella halla dalla casa da scola a Sedrun

**Protocol dalla radunanza da vischnaunca dils 17 da mars 2017
dallas 20.00 uras entochen las 22.30 uras, ella halla dalla casa da
scola a Sedrun**

Presidi: Beat Roeschlin (president communal)

Actuar: Simon Collenberg

Dumbravuschs: Severino Solèr e Sep Aluis Monn

Presents: 131 persunas (inclus suprastonza ed actuar)

Perstgisas: Gelgia Deplaz (cussegl da vischnaunca)
Toni Monn (cumissiun da gestiun)

Tractandas:

1. Avertura
2. Approbaziun dil protocol dils 16 da december 2016
3. Iniziativa: Lantschar contractivas da fusiun ella Cadi
4. Credit pil niev baghetg dil stradalessen
5. Revisiun dalla lescha davart igl encurir cristallas e mineralias
6. Orientaziuns
7. Varia

1. Tractanda Avertura / Beinvegni

Il president communal Beat Roeschlin beneventa tuttas Tuatschinas e tuts Tuatschins, ils commembers dil cussegl da vischnaunca ed ils commembers dalla cumissiun da gestiun tier l'otgavla radunonza da vischnaunca dil trienni 2014/17. Il president communal engrazia che tontas persunas fan part alla radunonza da vischnaunca. El menziunescha ch'ei mondi oz per ina impurtonta decisiun ella historia dalla vischnaunca da Tujetsch tier l'iniziativa per contractivas da fusiun.

Il president communal constatescha che la radunonza seigi vegnida convocada tenor las prescripziuns cun la publicaziun ella Tuatschina nr. 5 dils 3 da mars 2017 e sin la pagina d'internet dalla vischnaunca. Ultra da quei seigi vegniu reparti in messadi en mintga casada.

Ei dat neginas propostas da completar ni midar la gliesta da tractandas, aschia che quella vegn declarada sco approvada. Ils posts sco dumbravuschs sorprendan Severino Solèr e Sep Aluis Monn.

Las votaziuns vegnan per ordinari fatgas cun maunpli. Tier las votaziuns cun maunpli ei la pluralitad da quels che voteschan decisiva, ein las vuschs ulivas ei la damonda renviada. Ina quarta dils votants presents san pretender scrutini.

2. Tractanda Approbaziun dil protocol

Il protocol dalla davosa radunonza da vischnaunca dils 16 da december 2016 ei staus publicaus ella Tuatschina nr. 1 dils 6 da schaner 2017. Per quei motiv vegn ei desistiu da preleger il protocol.

Votaziun:

Il protocol dalla radunonza da vischnaunca dils 16 da december 2016 vegn approbaus unanimamein.

3. Tractanda Iniziativa: Lantschar contractivas da fusiun ella Cadi

Introducziun e presentaziun dalla cunterproposta entras Beat Roeschlin, president communal:

Sche nus acceptein oz l'iniziativa, munta quei per la vischnaunca da Tujetsch da prender si contractivas da fusiun e tener en ils termins indicai el text d'iniziativa. Il process per ina fusiun vegn cheutras lantschaus. Da quei fatg stuein nus esser cunscients. Ei va oz pia per decider sche nus vulein entrar en contractivas da fusiun.

Tier l'iniziativa ei gia vegniu scret e detg bia. Ord quels motivs vi jeu buca aunc menziunar dapli tier l'iniziativa. Ord mia vesta ei ina caussa buca reglada el text d'iniziativa. Tgei schabegia sch'ina ni pliras vischnauncas acceptan buca l'iniziativa? Quei fuss impurtont da saver. Medemamein ei la cumissiun gia dada avon el text d'iniziativa sco era ils termins sin

cura ch'igl ei da elavurar in messadi corrispudent. Ord mia vesta ei l'elecziun d'ina cumissiun sco era la definiziun dils termins dai avon ella constituziun communal. Quellas indicaziuns astgan buca vegnir screttas avon dil comite d'iniziativa.

Ils davos onns ein fusiuns vegnidas en moda. Tgei che tschontscha segiramein per ina fusiun ei sche la vischnaunca sesanfla en ina schliata situaziun cun fleivlas finanzas e pauc potenzial da svilup. Sch'ina fusiun porta avantatgs pil pievel ed ei era ord vesta economica interessanta, plaida quei per ina fusiun. Plinavon ston tuttas vischnauncas saver profitar d'ina fusiun. La vischnaunca da Tujetsch ei actualmeins buca en ina situaziun d'urgenza, ils avantatgs per ina fusiun ein era buca avon maun. Plinavon savein nus era buca profitar tier quei project da fusiun.

Tier projects da fusiun ein pliras experientschas gia vegnidas fatgas. Projects da fusiun che cumpeglian vischnauncas ch'ei semeglientas quei che pertucca la strategia e la structura, han il pli grond success tier fusiuns ella periferia. Ch'igl ei grev da spagnar en cuosts entras fusiuns, ha la studia dall'Universitad Sogn Gagl mussau. La professionalisaziun dall'administraziun communal caschuna per exempel dapli cuosts. Las experientschas han era mussau che las finamiras dallas fusiuns vegnan pil pli buca contonschidas.

Las consequenzas d'ina fusiun ein era vegnidas intercuretgas. Igl ei semussau che l'identitad e la cultura dallas vischnauncas van a piarder. Igl ei era vegniu constatau che las preferenzas surordinarias han gronda prioritad sin camp politic, preferenzas e giavischs locals perencunter han pli pauc influenza e muntada.

Uss vi jeu informar vus cuort davart la cunterproposta. La suprastanza communal vul intensiviar culla cunterproposta la collaboraziun intercomunala. Nus luvrein gia oz ensemen sin plirs secturs ella Sursassiala, ella Cadi ed ella regiun Surselva. Per exempel sil sector da scolaziun, nua che nus havein serrau giu pliras curvegns culla Regiun Surselva e tier il survetsch da pumpiers, nua che las vischnauncas da Disentis/Mustér, Medel/Lucmagn e Tujetsch fan part (Sursassiala). Igl Uffeci funsil Cadi ei in exempel per collaboraziun enteifer la Cadi. Cheu setracta ei mo dad in pèr paucs exempels. La gliesta da collaboraziuns ei gronda. Quellas collaboraziuns han funcziunau entochen oz e vegnan era a funcziunar el futur.

Il comite d'iniziativa vegn uss a presentar cuort l'iniziativa che pretenda da lantschar contractivas da fusiun ella Cadi. Els han giavischau che signur Ursin Venzin, Medel/Lucmagn, di entgins plaids tier l'iniziativa. Damai che Ursin Venzin ei buca burgheis da Tujetsch, menein nus atras in votaziun per mirar sche Vus essas cuntents ch'el pren il plaid.

Votaziun:

La radunonza da vischnaunca decida cun 62 vuschs encunter 50 vuschs e treis abstenziuns che Ursin Venzin astga presentar l'iniziativa che pretenda da lantschar contractivas da fusiun ella Cadi.

Presentaziun dall'iniziativa entras Ursin Venzin, commember dil comite d'iniziativa:

El num dil comite d'iniziativa engraziel jeu fetg che nus survegnin la pusseivladad da presentar questa sera nossas ideas e nos patratgs che stattan davos l'iniziativa. Dapi che l'iniziativa "Contractivas da fusiun ella Cadi" ei vegnida lantschada igl atun vargau ein ils arguments pro e contra vegni publicai differentas gadas. Ord quei motiv desistel jeu dad aunc inagrada menziunar detagliadamein tut quels.

Per tgei vai?

Ei va sulettamein per contractivas, per seser davos meisa e discussiunar davart nies futur en nossa regiun – in futur che fa fastedis a nus. Ina fusiun stat oz in summa buca en discussiun. Nus gjavischein sulettamein ch'ils representants dallas tschun vischnauncas ella Cadi contraheschien in cun l'auter e lavuran ora comunablamein in project cun bunas sligiazions pil futur da nus tuts. En entgins onns vegnin nus allura a saver decider davart ina eventuala fusiun.

Biaras gadas havein nus fatg per senn las davosas jamnas ch'ils arguments van encunter ina fusiun e buca encunter contractivas. Per quei sedumandain nus: Tgei plaida oz encunter ina decisiun dad ir en contractivas?

Naturalmein caschunan contractivas da fusiun lavur e cuosts. Quei astga e duei denton buca esser arguments encunter sediscussiunar davart strategias per nossa regiun e per nus tuts. Enzatgei stuein nus numnadamein esser pertscharts: Da nuot vegn nuot. Nus savein ir vinavon el medem trot sco entochen da cheu e sperar che tut vegni enzaco schon bien – analog la cunterproposta dalla suprastonza - ni che nus tschappein en sez activ nies futur ed empruein aschia da far il meglier pusseivel ord nies avegnir. Luvrar ora aschia in project caschuna cuosts, quei sa mintga um e dunna da fatschenta confirmar. Quels daners vegnan denton investai bein, independent dil resultat dallas discussiuns. Aunc sch'ina fusiun vegness en entgins onns buca realisada, san las contractivas elaboradas vegnir tratgas a nez ed esser ina buna basa per la collaboraziun futura.

Secapescha demussein nus ina certa capientscha che la suprastonza ed ina part dil cussegl da vischnaunca da Tujetsch ein buca fiug e flomma per quei project, pertgei cun Tujetsch vai oz bein, quei constat. Exact quei ei in dils gronds avantatgs che Tujetsch posseda el cass ch'ins va en contractivas. Nus astgein buca mo mirar sil stadi dad oz ed el vargau, na nus stuein mirar sin damaun ed egl avegnir. Igl ei mai memia baul per far ils patratgs co nossas vischnauncas e nossa regiun dueien veser ora e sesviluppar el futur. Agir ad uras prevegn da reagir cura ch'igl ei memia tard. Per quei damondel jeu vus: Con ditg va ei aunc bein cun nossas vischnauncas? Ei "menar contractivas" pér en temps da miserias e pitgiras veramein ina megliera alternativa?

Tier biars arguments positivs ni negativs vegn ei stediamein mishedau meila cun péra. La suprastonza communal da Tujetsch per exempel descriva gia ussa scenaris cun consequenzas ch'ina fusiun savess purtar. Quei ei nuot auter che supposiziuns. Igl intent dall'iniziativa ei in auter: Numnadamein quel da menar contractivas ed elaborar in project da fusiun cun mantener la trasparenza ed informar da ferton tier la populaziun.

Preziada populaziun da Tujetsch, cun dar suatientscha all'iniziativa questa sera instradeis vus sulettamein las contractivas per allura saver cumparegliar ils fatgs cun las supposiziuns,

metter sin stadera ils avantatgs ed ils disavantatgs e per la finfinala prender en dus tochen treis onns cun buna cunscienza la decisiun en fuorma d'in gie ni d'in na ad ina fusiun.

Oz haveis vus pusseivladad da dar ina schanza a nossa regiun, a nossas vischnauncas e cunzun a nus tuts che habitein en quella regiun. Numnadamein sediscussiunar comunablamein per nies avegnir. In avegnir, il meglier pusseivel per nus tuts.

Engraziel fetg.

Discussiun:

Otto Curschellas, president dil cussegl da vischnaunca:

Ei vegn savens pretendiu che las vischnauncas sappien spargnar cuosts entras fusiuns. Sco ina studia dall'Universitad Sogn Gagl muossa uss, constat quei denton buca. Nus essan ina ferma vischnaunca cun ina buna infrastruttura e bunas finanzas. Ils proxims onns astgein nus far entginas investiziuns e vulein aunc crear entginas plazzas da lavur. Ina fusiun munta ina centralisaziun dils survetschs communal. Nua ch'il center vegness, stossel jeu buca dumandar vus. Entras ina fusiun vegness la vischnaunca da Tujetsch consequentamein a piarder plazzas da lavur. Jeu sun era dil meini ch'igl engaschi dils vischins e dallas vischinas en ina vischnaunca fusiunada ei pigns, damai che l'identitad culla vischnaunca maunca. Ord quels motivs vegn ina fusiun per mei insumma buca en damonda.

La cunterproposta ei ni ina izolaziun ni serrar giu ils egl avon la realitad sco quei ch'ils iniziants lessan far valer. La vischnaunca da Tujetsch ha mussau ils davos onns ch'ella ei habla da luvrar ensemen. Nus luvrein gia sin plirs secturs ensemen cun autras vischnauncas. Da colaborar vinavon egl avegnir ei fetg impurtont. Ord quei motiv sustegnel jeu cumpleinamein la cunterproposta dalla suprastanza communal.

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

Sch'ei fuss iu tenor il plan dils iniziants, fussian nus buca cheu questa sera. Ils iniziants havevan numnadamein l'intenziun da metter fil en guila culla suprastanza communal. Il pievel dueva allura vegnir dumandaus pli tard tier quella fatschenta. Ils iniziants menziuneschan adina puspei ch'ei mondi mo per contractivas e discussiuns. El text d'iniziativa ei denton descret claramain ch'ei vegn elavurau ora in messadi per ina fusiun. Davart quei messadi, pia davart ina fusiun, vegness allura il pievel a votar giu en treis entochen quater onns. Ei va pia buca mo per contractivas, mobein per ina fusiun. Avon la votaziun envidassen ils iniziants la populaziun a seras d'informaziun per gudignar ils burgheis da lur vart. Quei plan muossa claramain la strategia dils iniziants.

Uss vi jeu cuort aunc metter avon tgei ch'ina fusiun munta per nus. Oz essan nus tschun vischnauncas ella Cadi. Quellas tschun famiglias vivan tuttas en ina casa. Mintga vischnaunca ha sia atgna habitaziun. Quei san ins numnar sco libertad ed autonomia locala. Sche tuttas famiglias (vischnauncas) havessan ina habitaziun comunabla, stuessan nus secunvegnir tgei stanzas che mintga famiglia retscheiva? Secunvegnir stuessan nus era davart tgi che cuschina e sco il plan da menu duess veser ora. Il plan da menu stuess correspunder als giavischs ed als gusts da tuttas famiglias. Las famiglias stuessan desister sin specialitads cun talas ellas ein disadas. Plirs cumpromiss fussian consequentamein necessariis per ch'ina veta comunabla en ina habitaziun ei pusseivla. Tier drizzar en la

habitaziun stuessan ils giavischs da tuttas famiglias medemamein vegnir risguardai. Cun auters plaids san ins constatar che la fusiun ei la cuminonza dils cumpromiss. Jeu sun dil meini che en aschia ina situaziun vegn negina famiglia (vischnaunca) ventireivla.

Sco la situaziun ei oz ha mintga famiglia (vischnaunca) ina atgna habitaziun e cun quei era la libertad. La libertad e l'autonomia locala lubeschan allas vischnauncas il dretg da formular lur atgnas finamiras e da sesviluppar tenor lur giavischs. Quella libertad duessan ins buca dar si mo aschia. Biaras vischnauncas ston fusiunar. Da quella situaziun essan nus ella Cadi aunc lunsch naven. Tenor miu meini sto mintga vischnaunca far il meglier ord sia situaziun e collaborar ensemen, leu nua ch'ei fa senn e la necessitad ei avon maun.

Jeu vi mussar si a vus cun in pign exempel tgei che libertad munta. Nus votein giu oz davart la revisiun dalla lescha davart igl encurir cristallas e mineralias. In vegl privilegi ch'in burgheis da Tujetsch ed ina persuna che ha las scartiras cheu posseda, ei da furar e schluppentar tiel cavar cristallas. Quei privilegi exista mo a Tujetsch. Sch'ina fusiun havess liug stuein nus parter silsuenter quei privilegi cun l'entira Cadi. Allora setracta ei tenor miu meini da negin privilegi pli, damai che tuttas personas ella Cadi savessan ir a furar e schluppentar per anflar cristallas sin territori dalla vischnaunca da Tujetsch. A quella tradiziun stuessan nus allura pia dir adia.

Jeu vi aunc cuort menziunar ils disavantatgs ch'ina fusiun porta. La libertad svanescha, l'influenza sin decisiuns politicas vegn pli pintga, igl interess per fatgs communalis e l'identitad culla vischnaunca van a piarder. Ord ina fusiun nescha in ferm center. La periferia dalla vischnaunca fusiunada ei denton fleivla. Ord quei motiv proponel jeu in clar NA a quella iniziativa. Cheutras savein nus serrar giu quella fatschenta politica. Nus havein aunc da tractar avunda fatschentas politicas che vegnan il proxim temps sin gliesta da tractandas.

Placi Berther, Camischolas:

La vischnaunca da Tujetsch ei adina stada innovativa. Sia historia ei ina historia da success. Nus havein fatg nos pensums ils davos onns. En differenza dalla critica pauschala dil representant dils iniziants constat ei buca che la vischnaunca da Tujetsch ha negligiu ses duers e pensums el vargau e ch'igl ei ussa tschun avon las dudisch. Il cuntrari ei il cass: Nossa vischnaunca sesanfla en ina situaziun confortabla cun buns aspects da svilup pil futur. Cull'energia alpina possedein nus ina ferma interpresa che ha grond success. La vischnaunca da Tujetsch ha medemamein baghegiu si ina infrastruttura da basa moderna durant ils davos decennis.

Las vischnauncas ella Cadi ein fetg differentas. Per la vischnaunca da Tujetsch stat il turissem el center. Quei sectur ei per la vischnaunca da Sumvitg per exempel meins impurtonts. Jeu hai ina certa tema e certs quitaus ch'in project turistic sco la sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun che stat sin rucca vegness buca acceptaus dil pievel dall'entira Cadi tier ina votaziun, damai ch'il turissem ha tier autras vischnauncas buca aschi ina gronda impurtonza. Da perschader il pievel davart quella tenuta turistica en autras vischnauncas ei buca sempel e cuozza in liung temps.

L'iniziativa ei ord mia vesta buca descretta precisa avunda. Ils iniziants emprovan da tschorventar il pievel e declaran adina ch'ei mondi mo per contractivas. Dasperas stat ei scret el text dall'iniziativa ch'ei vegn elavurau in messadi corrispudent per ina fusiun. Sco la cumissiun per contractivas da fusiun duei veser ora, ei medemamein descret el text

d'iniziativa. En tut 20 personas, da quei 4 personas ord mintga vischnaunca fan part a quella cumissiun. Tenor artechel 35 dalla constituziun communal ha il cussegl da vischnaunca dad eleger quella cumissiun. Quella part dall'iniziativa ei pia buca valeivla. Tenor il text d'iniziativa prepara quella cumissiun in messadi per silsuentar schar votar il pievel giudlunder. Tenor la lescha da vischnauncas dil cantun Grischun schai quella competenza denton tier la suprastanza communal. Ella ha da predeliberar tuttas fatschentas che vegnan suttamessas al cussegl da vischnaunca, alla radunonza communal ed eventualmein alla votaziun a l'urna e ha era da far ina proposta (art. 16 lescha da vischnauncas dil cantun Grischun). Consequentamein ha la suprastanza communal da preparar in messadi per in eventual project da fusiun cun ina proposta. La cumissiun da preparaziun che l'iniziativa pretenda ha pia buca il dretg da pinar tier in tal messadi. Quella part dall'iniziativa ei pia era buca correcta. L'iniziativa cunterfar consequentamein al dretg communal e cantunal. Quei va secapescha buca. Artechel 16 dalla constituziun communal dat la risposta en da quels cass: L'iniziativa ei en quels puncts illegals buca admissibla ed astga buca vegnir suttamessa alla radunonza communal.

Ch'ils iniziants fan part alla cumissiun per contractivas da fusiun, ei tier l'elavuraziun dalla incarica ch'ina iniziativa pretenda, era buca usitau. Semeglions exempels dat ei ni sin palancau cantunal ni federal. Sper quels sbagls formals, maunca tier l'iniziativa ord mia vesta ina visiun. Ina tala fuorma denton il coc sco la basa per ina reuniun. Mintga vischnaunca sto haver in avantatg e veser in potenzial da svilup el futur tier in project da fusiun. Actualmein ei quei enteifer las vischnauncas dalla Cadi buca il cass. Risguardont quella situaziun mereta la proposta dalla suprastanza communal nies ferm sustegn.

Eveline Soliva:

Jeu s'audel tier la minoritad da quellas personas che han suttascret l'iniziativa. Jeu vai grond plascher che personas giuvnas s'engaschan per igl avegnir da nossa regiun. Quei secapescha buca da sesez. Entras l'iniziativa vegnessan las vischnauncas ensemen per discussiunar davart il futur, quei ch'ei ord mia vesta fetg impurtont. Ei constat che l'iniziativa cuntegn certas parts illegalas. Quei savein nus uss denton buca midar pli. L'iniziativa ha contonschiu ch'igl ei vegniu discussiunau davart igl avegnir da nossa regiun. Nus havein udiu questa sera plirs votums negativs. Ins sa esser da plirs meinis. Jeu sun denton dil meini che las vischnauncas ston analisar lur situaziuns e mirar tgei pussevladads ch'ei dat pigl avegnir. L'iniziativa dat avon ina clara incarica, buca sco la cunterproposta. Nus havein tiel scolaresser, tier la sanadad ed en auters secturs basegns che ston vegnir sligiai. Ord quei motiv sustegnel jeu cumpleinamein l'iniziativa.

Reto Schmid:

Jeu hai era suttascret l'iniziativa. Ina jamna pli tard ha la votaziun davart il Parc Adula giu liug. La vischnaunca da Sumvitg che posseda pauc ni nuot, ha refusau quei project. Quei fatg ha dau da patertgar a mei. Sche la vischnaunca da Tujetsch vul metter entuorn projects turistics sco la sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun egl avegnir, essan nus avisai sin vuschs d'ina vischnaunca sco Sumvitg, nua ch'il turissem ha pouca impurtonza. Jeu sundel sceptics che tals projects turistics vegnessan allura approbai a caschun d'ina votaziun all'urna digl entir pievel dalla Cadi.

Sch'ins constatescha sco la situaziun finanziaria tier la vischnaunca fusiunada Ilanz/Glion vesa ora, san ins dir ch'ina fusiun ha in effect negativ sillas finanzas. La vischnaunca

fusiunada Lumnezia ha grondas miserias d'anflar persunas per l'occupaziun dils posts politics. Ina vischnaunca fusiunada ha pia buca pli sempel dad occupar ils uffecis politics.

Ord ils suranumni motivs e pervia ch'il pievel Tuatschin ei buca aunc madirs per ina fusiun, ei quei stau in sbagli da suttascriber l'iniziativa. Jeu proponel a vus da sustener la cunterproposta dalla suprastanza communal.

René Epp, cusseglier da vischnaunca:

Nus havein retschert oz entginas massivas renfatschas dad Arno Berther e Placi Berther. Quasi aschia sco nus havessan agiu empau ridicul, quei fa mal d'udir. Che la vischnaunca da Tujetsch hagi fatg ses pensums e tschellas vischnauncas buca, ei ord mia vesta ina renfatscha enviers las vischnauncas vischinontas. La vischnaunca da Tujetsch ei finanziamein ferma, quei constat. Cul project d'ir en contractivas da fusiun havessan nus aschia pia era la pusseivladad da mussar ina certa solidaritad enviers las vischnauncas vischinontas.

La procedura dall'iniziativa havein nus sclariu giu cugl Uffeci da vischnauncas dil cantun Grischun. Lez ha communicau a nus che nies agir seigi corrects e l'iniziativa valeivla, dapli saiel jeu buca dir. Era la vischnaunca da Tujetsch ha confirmau la valeivladad e nus stuein sereferir sin quei fatg. Oz seigi ei para in di historic per la vischnaunca da Tujetsch sco il president communal ha menziunau en siu plaid d'avertura. Deplorablamein ein bia giuventetgna e glied pli passada buca presenta cheu oz per votar giu davart quella fatschenta impurtonta. En tut fan mo rodund 120 persunas part a quella radunonza, circa 830 persunas han buca la pusseivladad da votar oz. Ord quei motiv fetgel jeu la proposta a vus da schar decider il pievel davart l'iniziativa a caschun d'ina votaziun all'urna.

Placi Berther, Camischolas:

Jeu haiel fatg neginas renfatschas enviers il comite d'iniziativa, mobein mo mess ils fatgs sin meisa.

Beat Roeschlin, president communal:

Nus votein giu sco εμπrem sche las votaziuns han liug a scret. In quart dils presents san pretender scrutini.

Votaziun davart scrutini:

La radunonza da vischnaunca decida cun 104 vuschs encunter 20 vuschs da far neginas votaziuns a scret (scrutini).

Votaziun davart la proposta da René Epp:

La radunonza da vischnaunca decida cun 109 vuschs encunter 22 vuschs da buca schar decider il pievel a caschun d'ina votaziun all'urna davart l'iniziativa per lantschar contractivas da fusiun.

Votaziun davart la cunterproposta:

La radunonza da vischnaunca accepta la cunterproposta cun 118 vuschs encunter 7 vuschs ed 1 abstenziun.

Votaziun davart l'iniziativa:

La radunonza da vischnaunca decida cun 118 vuschs encunter 11 vuschs da refusar l'iniziativa per lantschar contractivas da fusiun ella Cadi.

Votaziun finala davart la cunterproposta (tenor art. 14 - costituziun communal):

La radunonza da vischnaunca accepta unanimamein la cunterproposta.

4. Tractanda Credit pil niev baghetg dil stradalesser

Presentaziun dil project entras il gerau André Schmid:

Il baghetg dil stradalesser ei oz en in fetg schliet stan. Dapi entgins onns essan nus vid l'elavuraziun d'in project per in niev baghetg pil stradalesser. Nus havein stuiu spitgar silla terminaziun dallas lavurs dalla NEAT avon che nus havein saviu ir vid la lavur detagliada dil project.

Il baghetg dil stradalesser vegn engrondius. Il plaunterren dil niev baghetg stat a disposiziun per metter dalla vart las maschinas. Plinavon vegn installau in indrez per lavar las maschinas. Ell'emprema alzada vegn deponiu material. Actualmein ei la carpella deponida en in provisorii. Quei provisorii caschuna aults cuosts da scaldament. Ord quei motiv eisi previu da cumprar in silo. Quel cuosta rodund frs. 70'000.00.

Il menaschi tecnic sa buca far diever a liunga vesta dallas garaschas en tgèsa communal sco era dalla suoschna sur il stan da sittar. La suoschna sto probablamein vegnir spazzada, damai ch'in rempar sto vegnir construius. Quei ei necessari, pervia ch'il cantun Grischun ha indicau da cuort quei liug sco zona da prighel. La pistunza secatta oz sut il tetg dalla deponia Prau Cumin. Per schumegiar tala dall'aura duei quella era vegnir piazzada el niev baghetg. Ils indrezs da far neiv e da sittar lavinas vegnan medemamein piazzai el niev baghetg. Ella halla da stialas secattan oz pliras maschinas. Quei ei tenor lescha buca lubiu. Quellas maschinas vegnan allura era deponidas el niev baghetg. Plinavon vegn il material digl object dil stan da sittar dislocaus el niev baghetg, damai che quei object secatta ella zona da prighel.

Il basegns da quei niev baghetg ei indispensabels. Il menaschi tecnic drova niev spazi per deponer material. Per la construcziun dil niev object supplichein nus il pievel da conceder in credit ella summa da frs. 1'440'000.00.

Discussiun:

Tumaisch Valier:

Ils locals actuals adempleschan buca pli als basegns per quei impurtont uffeci. Tonaton haiel jeu aunc entginas damondas:

- Vegn la suoschna spazzada? Mintga object che vegn buca utilisaus dalla vischnaunca caschuna mintga onn in tschuat cuosts (sco per exempel casa da scola Rueras)
- Ellas novas localitads eisi era previu da metter sut tetg la pistunza. Duront la stagiun d'unviern 2016/17 han ils collaboraturs communal giu pli che treis meins negin access tiels locals previ muort munconza da neiv. La stad ei la maschina deponida pervia la revisiun els locals dallas pendicularas a Dieni. Eisi ord las numnadas raschuns prudent d'ereger in local per quella maschina sche tala ei pressapauc miez digl onn deponida en in auter liug?
- Tgei grondezia ha il niev object e con pli gronds ei quel enviers il baghetg existent ch'ei vegnius eregius igl onn 2005?
- Ein ils cuosts per spazzar il vegl object cunteni el credit da frs. 1'440'000.00. ?

Gerau André Schmid:

Jeu prendel bugen posiziun sillas damondas dil Tumaisch. La suoschna sesanfla ella zona da prighel. En quella zona ei la vischnaunca actualmein vid elavurar in project per la construcziun da plirs rempars. Sche la suoschna vegn spazzada, vendida ni sch'ei vegn fatg nuot, ei el mument aunc buca clar. Il credit cuntegn ils cuosts da spazzar, las lavurs vid il contuorn, il silo e la construcziun dil niev baghetg.

Nus mein da quei anora ch'ei dat buca mintga onn aschi pauca neiv sco uonn, aschia che nus duessan haver access tier las localitads. L'intenziun ei da schar menar atras a Dieni las reparaturas necessarias e silsunter plazzar la pistunza el niev baghetg a Drun. Il grond avantatg ei che nus savein cheutras schurmegiar la maschina dall'aura.

Quei che pertucca la damonda dalla grondezia, vegn la halla dublegiada en cumparegliaziun cugl object dad oz, quei oravontut ella profunditad.

Votaziun davart il credit:

La radunonza da vischnaunca approbescha cun 117 vuschs encunter 0 vuschs e 3 abstenziuns il credit da frs. 1'440'000.00 pil niev baghetg dil stradalessar.

5. Tractanda Revisiun dalla lescha davart igl encurir cristallas e mineralias

Presentaziun dalla nova lescha entras il gerau Mario Hitz:

Igl interess per il lavar aur ei carschius considerablamein ils davos onns en nossa vischnaunca. Prisca Berther e Sandro Cavegn porschan als hosps excursiuns per lavar aur. Quei ei ina ulteriura purschida turistica. Ord quels motivs havein nus era reglau il lavar aur ella nova lescha. Ina cumissiun ha retschiert l'incarica dil cussegl da vischnaunca da reveder la lescha da cavar cristallas ed encurir mineralias. In grond engraziament alla cumissiun per lur lavur.

Las taxas per cavar cristallas ein stadas tuttina suenter la revisiun. Nus havein sulettamein definau in spazi tier las taxas, aschia ch'igl ei egl avegnir pusseivel dad alzar talas senza menar atras ina revisiun dalla lescha.

Tractaziun dalla lescha:

Ei dat neginas damondas e remarclas tiels artechels dalla lescha.

Votaziun davart la revisiun dalla lescha:

La radunonza da vischnaunca approbescha unanimamein la revisiun dalla lescha davart igl encurir cristallas e mineralias.

La nova lescha entra en vigur sigl 1. d'avrel 2017. En quei mument vegn la lescha davart igl encurir cristallas e mineralias dils 15-06-2001 cassada.

6. Tractanda Orientaziuns

Tgèsa s. Vigeli

La Fundaziun Soldanella ha inoltrau tiel cantun Grischun il project per la nova utilisaziun dalla Tgèsa s. Vigeli. Igl Uffeci social ed igl Uffeci per construcziun aulta han inspectau il baghetg la fin digl onn 2016. Igl Uffeci da construcziun aulta ha l'intenziun da construir da niev la part ost digl object. La Fundaziun Soldanella sto plinavon aunc migliurar plirs detagls dil project.

Residenza da seniors

La residenza da seniors Dulezi ei ord mia vesta actualmein il pli impurtont project dalla vischnaunca da Tujetsch. Nus essan vegni entgins pass vinavon tier la finanziaziun dalla residenza da seniors Dulezi ed essan secunvegni culla Fundaziun Puntreis. El proxim temps vegn quella fatschenta presentada avon il cussegl da vischnaunca.

7. Tractanda Varia

Tumaisch Valier:

Il cussegl da vischnaunca ha concediu in credit da frs. 370'000.00 per la planisaziun dalla sanaziun ed engrondaziun dil bogn cuvretg. In gronda summa per saver presentar la fatschenta definitiva alla populaziun. La sanaziun digl object ei ord mia vesta nundispoteivla. Denton sch'il pievel sa decider il davos mo davart in credit senza ch'ei vegness presentau las differentas opziuns cun ils cuosts effectivs da mintga purschida, sundel jeu buca perschuadius che quella fatschenta vegn acceptada dil pievel. Plinavon fetgel jeu attents vus che las surdadas dallas lavurs da planisaziun san buca succeder senza scriver ora talas ni senza concorrenza. Ella cumissiuin ein entginas persunas cumpetentas elegidas ch'enconuschan meglier ch'jeu la procedura da submissiuin.

E sco davos fetgel jeu attents ils responsabels che la taglia da plivaleta respectivamein la pretaglia sa tier l'execuziun da quella sanaziun ed engrondaziun buca vegnir fatga valer, aschilunsch che quella succeda entras il menaschi communal. Ord quella raschun duei vegnir examinau schebein igl ei cunvegnent da transferir igl entir complex en in'otra organisaziun (societad anonima).

Jeu spetgel oz da neginas varts ina posiziun, jeu sperel denton che mias ponderaziuns vegnien risguardadas els gremis cumpetents ed engraziel ordavon pigl engaschi.

Beat Roeschlin, president communal:

La suprastanza communal pren bugen encunter quels patratgs.

Il president communal siara la radunonza da vischnaunca cun engraziar a tuts presents per la buna discussiun.

Sedrun, ils 28 da mars 2017

Actuar:
Simon Collenberg

President communal:
Beat Roeschlin